

Filosofie a „celek“

Vztah filosofie k „celku“ je nejen základně (fundamentálně) významný, ale pro filosofii jako takovou přímo konstitutivní. Je konstitutivní především v tom, že skutečná („pravá“) filosofie musí být schopna „celek“ *myslit*, tj. musí mít filosoficky konstituovaný pojem celku. Filosofie, které pojem celku chybí, je jen pseudofilosofii; nikdy nemůže být dost integrovaným myšlením. Ovšem nejde jen o pojem celku; filosofie musí být schopna se myšlenkově vztáhnout ke *skutečným* celkům, zejména celkům organickým, tj. k živým bytostem (i když musí být schopna celkovost najít i na nižších, tj. předživých úrovních). Věcí mimořádné závažnosti je otázka, je-li svět (vesmír) v nějakém smyslu možno považovat za „celek“, anebo zda to je pouze nějaký náš „úhrn“, tj. vposledu hromada. Mám dojem, že možnost skutečné (pravé) filosofie stojí a padá s tím, že „veškero“ je v nějakém smyslu celkem, ale tato formulace by mohla být matoucí, kdybychom nadále marginalizovali čas a časovost. Možná to bude znít přehnaně odvážně a náročivě, ale ten celek, jímž „je“ či by „měl být“ všehomír, se stále ještě děje, tj. není ještě „dán“, „hotov“, „uzavřen“. A filosofie by mohla – a snad měla – ze všech svých sil napomáhat k tomu, aby se ten dosavadní a dnešní „svět“ či „vesmír“ tím celkem posléze stal, tedy aby neskončil bez toho, že by se v celek vskutku integroval. Pro filosofii je předpoklad, že k tomu má dojít a že na tom filosofie má mít svůj podíl (alespoň v rámci porozumění), *conditio sine qua non* její smysluplnosti. Rezignovat na hledání smyslu ve světě i světa samého znamená rezignovat na opravdovou filosofičnost; filosofie nikdy nesmí vyloučit některá témata z rámce svého zájmu. A nikdy se svými tématy nesmí zabývat bez ohledu na jejich spjatost se skutečností, se skutečným světem.

(Písek, 051009-2.)